

CSORVÁS

VÁROS

KÖSZÖNTJÜK CSORVÁSON!

WILLKOMMEN!
WELCOME!

Kedves Olvasó!

A kezében tartott kiadványnak az a célja, hogy kedvet teremtson Csorvástra látogatni. Jöhet családi vagy baráti körben, de érkezhet egyedül is, abban biztos lehet, hogy Csorvás, a Békés megyei kisváros, feltétlen vendégszeretettel, látnivalókkal, és gasztronómiai különlegességekkel várja kedves vendégeit.

Magunkról:

Csorvást nem kímélték a történelem viharai. Mesébe illő is lehetne, hogy pusztulásait követően háromszor is újjá kellett építeni a semmiből. De ez mindig sikerült is, köszönhetően a település szorgalmas, dolgozó lakóinak, a magyarok mellett az itt letelepedő nemzetiségeknek. A hétköznapokban együtt végzett verejtékes munka, és a közösen elért eredmények büszkesége megerősítette az összetartozás érzését.

Ahogy a teremtő munka egygyé kovácsolta, úgy a pihenés és a szórakozás ritka, de annál értékeőbb időszakai megerősítették ezt az összetartozást. Nemzeti identitásukat és vallásukat megtartották,

de a kultúrájukat, a hagyományaikat és a szokásaikat megosztották, megismertették egymással. A különbözőségekből sokszínű és értékes egység jött létre. Ezt illusztrálja a Szabadság teret egymás mellett békében uraló három templom is, melyeknek tornyait ennek tiszteletére tüntették fel a város vezetői a település logóján.

Meggyőződésem, hogy a településen élők ma is lokálpatrióták. Legyenek tősgyökeres csorvásiak, vagy ide települtek, elkötelezettek Csorvás értékeinek megőrzésében és gyarapításában. Ez a kiadvány néhány fotó segítségével ízelítőt nyújt arról, hogy Csorvás lakossága a távoli és közelmúltban milyen értékeket teremtett, mindannyiunk örömére és gazdagodására. Reméljük sikerült kedvet teremtenünk a csorvási látogatáshoz. Mi nagy szeretettel

várjuk és mutatjuk meg a városban mindazt, amire büszkék vagyunk!

2017. március

Baráth Lajos
polgármester

WELCOME TO CSORVÁS!

Dear Reader,

The aim of the publication you are holding in your hand is to entice you to visit Csorvás. Whether with family or friends or if you choose to come alone, the small town of Csorvás in Békés County welcomes its esteemed guests with unconditional hospitality, sights and gastronomical specialties.

About us:

Csorvás was not spared by the storms of history. The fact that after ruin it had to be rebuilt three times from nothing could be the basis for a fairy tale. But this effort was always successful thanks to the residents' diligence, the hard work of the nationalities settled here along with the Hungarians. The sense of community was strengthened by the everyday common toil and the pride in its results. Just as hard work brought them together, the rare, but ever so valuable times of merriment strengthened the bonds even more. They retained their national identities and religion, but shared their culture, traditions and customs with each other. Out of these differences a diverse and valuable unity was created. This is illustrated well by the three churches ruling over Szabadság Square together in peace. The churches are honored with their steeples on the city logo.

I believe those living in here today are proud of their home town, whether they were born and raised in Csorvás or if they relocated here. They are dedicated to preserving the values of our town and enriching it. This publication, with the help of a few photos, aims to give a taste of what values the residents of Csorvás have created over the years for all of our enjoyment and enrichment. We hope we have succeeded in piquing your interest in Csorvás and you will visit us soon. We would love to welcome you and show you all that we are proud of!

March 2017

Lajos Baráth
mayor

WIR BEGRÜSSEN SIE IN CSORVÁS!

Lieber Leser!

Das Ziel der in Ihren Händen haltenden Ausgabe ist, dass Sie Lust bekommen, Csorvás zu besuchen. Sie können in einem Familienoder Freundeskreis, aber allein kommen, aber sie können sicher sein, dass Csorvás, die Kleinstadt im Komitat Békés seine lieben Gäste auf jedem Fall mit einer Gastfreundschaft, Sehenswürdigkeiten und gastronomischen Spezialitäten erwartet.

Über uns:

Csorvás wurden von den historischen Stürmen nicht verschont. Es könnte in ein Märchen passen, dass nach seinen Vernichtungen es dreimal aus dem Nichts wieder aufgebaut werden musste. Aber es ist auch immer gelungen, dank der fleißigen, arbeitssamen Bewohner der Ortschaft, der neben den Ungarn sich hier niederlassenden Nationalitäten. Der Stolz der an den Alltagen gemeinsam vorgenommenen schweißbedeckten Arbeit und der gemeinsam erreichten Ergebnisse hat das Gefühl der Zusammengehörigkeit verstärkt. Wie die geschaffene Arbeit zusammenschweißt hat, so haben die seltenen, aber umso wertvolleren Zeiten der Erholung und Unterhaltung diesen Zusammenhalt verstärkt. Sie haben ihre nationale Identität und Religion beibehalten, aber ihre Kultur, ihre Traditionen und Bräuche haben sie untereinander geteilt, einander kennengelernt. Durch die Unterschiede ist eine vielseitige und wertvolle Einheit zustande gekommen. Das illustrieren auch die drei in Frieden nebeneinander auf dem Szabadság Platz herrschenden Kirchen, deren Türme zu deren Ehren auf dem Logo der Ortschaft von den Leitern der Stadt dargestellt wurden.

Meine Überzeugung ist es, dass die auch heute in der Ortschaft Lebenden Lokalpatrioten sind. Seien sie waschechte Einwohner von Csorvás, oder hierher gesiedelte, Verpflichtete bei der Bewahrung und Vermehrung der Werte von Csorvás. Diese Ausgabe erteilt mit der Hilfe von ein paar Fotos einen Vorgeschmack darüber, welche Werte die Bewohner von Csorvás in der fernen oder nahen Vergangenheit zur Freude und Bereicherung unser allen geschaffen haben. Wir hoffen, wir haben Ihnen Lust zu einem Besuch in Csorvás gemacht. Wir erwarten Sie herzlichst und zeigen Ihnen in der Stadt all das, auf das wir stolz sind!

März 2017

Lajos Baráth
Bürgermeister

A település rövid bemutatása

Csorvás város Békés megyében, a 47-es számú főút mellett, Békéscsaba és Orosháza között fekszik. Szabályos sakkáblaszerű alaprajzú, kertes beépítésű település. A történelem során háromszor épült újjá. Az itt folyó ásatásoknak Árpád-kori templomot sikerült feltárni.

A „mai” Csorvás 1857. december 3-án lett újra önálló adózó település. Fejlődését az akkor több nemzetiségű – magyar, szlovák, román – lakosság tehetsége és szorgalma, valamint a kiváló termőföldje alapozta meg. Ebben az időben a gazdálkodást a búza-, a kukoricatermesztés, a sertés és a szarvasmarha tenyésztés jellemezte.

1870-ben érte el a települést a Nagyváradi–Fiume vasútvonala, amely Csorvást a térség mezőgazdasági áruszállításának központjává tette. Erre az időszakra tehető a cukorrépa termesztés egyre nagyobb térhódítása is.

A mezőgazdaság hosszú utat tett meg addig, míg a grófi nagybirtokos szerkezettől az egyesített termelőszövetkezetig eljutott. Ma is sok család életében van jelen a mezőgazdasági termelés, mint életforma, vagy mint jövedelemkiegészítő melléktevékenység.

Csorvás 1970-től nagyközség, 2005-től város. Lakói számára fejlett infrastruktúrán keresztül biztosítja az alapellátást. Minden házba eljut az egészséges ivóvíz, a földgáz és az elektromos áram. Az egész városban kiépült a szennyvízcsatorna-hálózat is.

Adott az alapfokú oktatás a Csorvási Gulyás Mihály Általános és Alapfokú Művészeti Iskola keretei között. A közművelődés szolgálatában áll a városközpont impozáns épülete, amelyben teret kapnak a kulturális és a közösségi rendezvények. Ebben az épületben térhetnek be az érdeklődők a Bartók Béla Városi és Iskolai Könyvtárba. Az Egyesített Szociális Intézmény országos illetékességgel nyújt a rászorulóknak bentlakásos szakosított ellátást, amellelt, hogy települési szinten biztosítja a törvényben előírt szociális alapszolgáltatások közül a nappali ellátást, az étkeztetést, és a házi segítségnyújtást. A sérült embe-

C
S
O
R
V
Á
S

rek támaszra találhatnak a mozgáskorlátozottak részére 2005-ben átadott lakóotthonban.

A fiatalok életkezdését segítik a Fecskeház ifjúsági garzonlakásai. A településen élénk a sportélet. A női kézilabda és a labdarúgó szakosztályban sok fiatal lesz a rendszeres testmozgás elkötelezett híve, néhányukból pedig a versenysportban szép eredményeket felmutató sportoló.

Csorvásnak vonzó képet mutató, kiépített városközpontja van. A Szabadság tér körül egymás mellett három templom (római katolikus, református és evangélikus), valamint egy ortodox imaház várja a vallást gyakorló híveket. A település történelmét meghatározó eseményekről készült képzőművészeti alkotások díszítik a központi parkot.

A város bel- és külterületén több védett építészeti és természeti érték is található, amelyek közül kiemelkedik az országos védelem alatt álló volgamenti hérics.

Az érdeklődőket visszatérő rendezvények várják Csorvársra. Márciusban a Nemzetközi Népzenei Találkozó feleleveníti Bartók Béla emlékét, akinek szülei a csorvási római katolikus templomban kötöttek házasságot. Aktuális nyári eseményhez kapcsolódva a legalább 50. házassági évfordulójukat ünneplő Csorváson élő házaspárokat is köszönti a város augusztus 20-án. Az állami ünneppel egyidőben emlékezünk meg a 2005-ös városossá nyilvánításról is. Ehhez a rendezvényhez még gasztronómiai program is társul. Szeptember hónapban rendezzük meg a Csorvási Gazdanapot és Kettesfogathajtó Versenyt. Október hónapban a Teréz-napot követő vasárnap van a hagyományos Csorvási Búcsú napja. Nemzetiségi rendezvényeink: a Roma Kultúra Világnapja Csorváson, és a Csorvási Szlovák Nap.

A település rövid bemutatásának elkészítése idején 9 tagú Képviselő-testület irányítja a város fejlődését és működését, a polgármester vezetésével. A csorvási lakosok életkörülményeinek folyamatos javításában velük együtt dolgozik a település több, mint 20 civil szervezete, és számos elkötelezett lokálpatrióta.

LÉGIFELVÉTEL CSORVÁSRÓL

About the town briefly

The city of Csorvás is located in Békés County, by Main road 47, between Békéscsaba and Orosháza. It has a uniform, grid street network with gardens. It was rebuilt three times during the course of its history. Excavations here uncovered a church dating back to the Árpád dynasty. „Present day” Csorvás became an independent township again on December 3rd, 1857. Its development at the time was based on the talent and diligence of its residents, Hungarian, Slovak and Romanian nationalities, as well as its excellent arable land. During this time agriculture in Csorvás was based mainly in growing wheat and corn and breeding pigs and cattle.

In 1870 the Nagyvárad-Fiume railway line reached Csorvás making it the region's center for the transport of agricultural goods. It was at this time that sugar beet production began to increase. Agriculture had a long way to go from the aristocratic large-holder system to the unified farming cooperative. Agricultural production is, to this day, a way of life for many families or a way to supplement their incomes. Csorvás has been a municipality since 1970 and has had city status since 2005. Residents are provided with basic services through a modern infrastructure. All houses are equipped with healthy drinking water, gas and electricity. The sewage-system extends throughout the town.

Mihály Gulyás Primary School and *Institute of Basic Education in the Arts* provides the citizens of the town of Csorvás with basic education. The imposing building in the city center also serves the aim of public education by serving as the venue for cultural and community events. In this building visitors can see the Béla Bartók *City and School Library*. The United Social Institute provides in-patient care for those in need with national authority apart from ensuring the basic social services mandated by law on a town level: day-time care, meals and home help. The home for the physically disabled, opened in 2005, is a

C
S
O
R
V
Á
S

place where those with physical disabilities can find support. The Fecskeház youth apartments help young people begin their independent lives. The town has a lively sports culture. In the women's handball and football special departments active lifestyles are fostered and some students go on to be successful professional athletes.

Csorvás has an, attractive, scenic city center. Szabadság Square has three churches side by side (one catholic, one Reformed and one Lutheran) as well as an orthodox temple. The park in the center is ornamented by works of art commemorating the main historical events of the town.

The interior and exterior spaces of the town are home to many protected architectural and natural assets, of which one of the most important is the nationally protected flower, the pheasant's eye.

Regularly organized events welcome visitors to Csorvás. In March, the International Folklore Meeting is organized in honor of Béla Bartók's memory, whose parents were married in the catholic church of Csorvás. During the summer event celebrating the 20th of August, the town honors its resident couples who are celebrating their 50th or anniversary or even more years of marriage. Along with the national holiday we also celebrate that we achieved city status in 2005. This events includes gastronomic programs as well.

In September the town of Csorvás organizes the Csorvás Farmer's Day and Coach Driving Race. In October the Sunday after Theresa day is traditionally the day of the Csorvás fair. Our events celebrating nationalities include the International Roma Culture Day of Csorvás and the Csorvás Slovak Day.

At the time this brief presentation about our city was written a body of 9 representatives lead by the mayor governs our city and its development. The over 20 civil organizations operating in the township work together with them for the constant improvement of the residents' circumstances as do many dedicated citizens.

SZABADSÁG TÉR, PARKRÉSZLET

Kurze Vorstellung der Ortschaft

Die Stadt Csorvás liegt im Komitat Békés, an der Hauptstraße Nr. 47, zwischen Békéscsaba und Orosháza. Es ist eine mit Gärten bebaute Ortschaft eines regelmäßigen Grundrisses in der Art eines Schachbrettes. Im Laufe der Geschichte wurde sie dreimal neu erbaut. Den hier vorgenommenen Grabungen ist es gelungen, eine Kirche aus der Arpadenzeit zu erschließen.

Das „heutige“ Csorvás wurde am 3. Dezember 1857 erneut eine selbständig Steuern zahlende Ortschaft. Seine Entwicklung wurde durch das Talent und den Fleiß der damaligen Bevölkerung aus mehreren Nationalitäten – Ungarn, Slowaken, Rumänen –, sowie den ausgezeichneten Ackerboden fundiert. Zu dieser Zeit charakterisierte die Wirtschaft der Weizen-, und Maisanbau, die Schweine- und Rinderzucht.

1870 erreichte die Eisenbahnlinie Nagyváradi-Fiume (Großwardein-Sankt Veit am Flaum) die Ortschaft, die Csorvás zum Zentrum des landwirtschaftlichen Warentransports machte. Für diesen Zeitraum kann auch die immer größer werdende Eroberung des Zuckerrübenanbaus ausgemacht werden.

Die Landwirtschaft hat einen langen Weg bis dahin zurückgelegt, bis sie von der Konstruktion des gräflichen Großgrundbesitzes zu der vereinten Produktionsgenossenschaft gekommen ist. Auch heute ist im Leben vieler Familien die Landwirtschaftsproduktion als Lebensform, oder das Einkommen ergänzende Nebentätigkeit vorhanden.

Csorvás ist seit 1970 eine Großgemeinde, seit 2005 eine Stadt. Für die Bewohner wird durch die entwickelte Infrastruktur die Grundversorgung gesichert. In jedes Haus gelangen das gesunde Trinkwasser, das Erdgas und der elektrische Strom. In der ganzen Stadt wurde auch das Abwasserkanalnetz ausgebaut.

Die Bildung der Grundstufe ist in den Rahmen der Gulyás Mihály Allgemeinen und Grundkunstschule gegeben. Im Dienste der Allgemeinbildung steht das imposante Gebäude des Stadtzentrums, in dem auch kulturelle und gemeinschaftliche Veranstaltungen einen Platz finden. In dieses Gebäude können die Interessenten in die Bartók Béla Schul- und Stadtbibliothek einkehren. Die Vereinte Soziale Institution erteilt mit einer nationalen Zuständigkeit den Bedürftigen eine Versorgung mit einem dortigen Wohnen, dabei, dass auf Ortschaftsebene die tägliche Versorgung, die Verköstigung und die heimische Hilfeleistung unter denen in dem Gesetz vorgeschriebenen

C
S
O
R
V
Á
S

sozialen Grundleistungen gesichert wird. Die Bewegungsbehinderten finden in dem im Jahre 2005 übergebenen Wohnheim eine Unterstützung.

Der Lebensbeginn der Jugendlichen wird durch die Jugendeinliegerwohnungen des Schwalbenhauses (Fecskeház) unterstützt. In der Ortschaft ist das Sportleben lebhaft. In den Fachabteilungen des Frauenhandballes und des Fußballes sind viele Jugendliche der regelmäßigen Körperbewegung treu ergeben, einige unter ihnen aber sind schöne Ergebnisse im Wettbewerbssport zeigende Sportler.

Csorvás hat ein anziehendes Bild zeigendes, ausgebautes Stadtzentrum. Um den Szabadság Platz herum erwarten drei Kirchen (römisch-katholisch, reformistisch und evangelisch), sowie ein orthodoxes Bethaus die Anhänger der Religion. Über die bestimmenden Ereignisse der Geschichte der Ortschaft gefertigte bildkünstlerische Schaffungen zieren den zentralen Park.

Im Innen- und Außengebiet der Stadt sind auch mehrere geschützte Bau- und Naturwerte zu finden, unter denen sich das unter einem nationalen Schutz stehende Adonisröschen hervorhebt.

Die Interessenten werden von rückkehrenden Veranstaltungen in Csorvás erwartet. Im März wird das Gedenken an Béla Bartók mit dem Internationalen Volksmusiktreffen erweckt, dessen Eltern in der römisch-katholischen Kirche von Csorvás die Ehe geschlossen haben. In Verbindung mit einem aktuellen Sommerereignis gratuliert die Stadt am 20. August auch den in Csorvás lebenden, ihren mindestens 50. Hochzeitstag feiernden Ehepaaren. Gleichzeitig mit dem Staatsfeiertag gedenken wir der Erklärung zur Stadt im Jahre 2005. Mit dieser Veranstaltung ist auch ein gastronomisches Programm verbunden. Im Monat September veranstalten wir den Bauerntag von Csorvás und ein Rennen im Zweiergespann. Im Oktober ist an dem dem Theresen-Tag folgenden Sonntag traditionell der Tag des Kirchenfestes von Csorvás. Unsere Veranstaltungen der Nationalitäten: Welttag der Romakultur in Csorvás, Tag der Slowaken in Csorvás.

Zurzeit der Aufstellung der kurzen Vorstellung der Ortschaft leitet eine Vertretungskörperschaft mit 9 Mitgliedern die Entwicklung und Tätigkeit der Stadt, unter der Führung des Bürgermeisters. Bei der ständigen Verbesserung der Lebensumstände der Bewohner von Csorvás arbeiten gemeinsam mit ihnen mehr als 20 Zivilorganisationen und zahlreiche verpflichtete Lokalpatrioten der Ortschaft.

Városi rendezvények Csorváson

- Nemzetközi Népzenei Verseny (minden év március 25-ét követő vasárnap);
- A Várossá Nyilvánítás Megemlékezése (minden év augusztus 20-án);
- Csorvási Gazdanap és Kettesfogathajtó Verseny (minden év szeptember hónapban);
- Csorvási Búcsú (minden évben a Teréz-napot – október 15-ét – követő vasárnap).

NEMZETKÖZI NÉPZENEI VERSENY

Vendégelőadó: a Nagyratosi Forrai Asszonykórus

A Nemzetközi Népzenei Verseny megrendezésével Bartók Bélára és családjára emlékeznek a csorvásiak, ugyanis Bartók Béla szülei Csorváson kötöttek házasságot. A rendezvényre belföldről és a határon túlról is érkeznek fellépő csoportok.

A Nefelejcs Népdalkör fellépése

Vendégelőadó: a Kisiratosi Rónasági Citerazenekar

VÁROSSÁ NYILVÁNÍTÁS MEGEMLÉKEZÉSE

A város kulcsának átvétele (2005.)

Szilágyi Menyhért volt polgármester a város kulcsával (2005.)

Díszvendégek a városavatón (2005.)

A csorvási mazsorették felvonulása (2005.)

Csorvás Város zászlaja (2005.)

Csorvás Város Önkormányzata 2005. július elsejei várossá nyilvánításáról minden év augusztus 20-án az állami ünnephez kapcsolódóan emlékezik meg. A megemlékezés egyfajta visszatekintés a 160 éve harmadszor is újraterlept Csorvás múltjáról, áttekintés a jelenéről és a jövőjéről. A rendezvény gasztronómiai programokkal is kiegészül.

VÁROSSÁ NYILVÁNÍTÁS MEGEMLÉKEZÉSE

A várossá nyilvánítás 10. évfordulójának megnyitója
2015-ben

Csorvás Város Fúvószenekara előadás előtt

Idős házaspárok köszöntése és megvendégelése

Állandó fellépő: a Csorvási Majorette-csoport

Polgármesteri jókívánság

A gasztronómiai program része: friss halászlé

CSORVÁSI GAZDANAP ÉS KETTESFOGATHAJTÓ VERSENY

A kettesfogatok felsorakozása

Manőver az akadálypályán

A rendezvény főszervezője átadja a díjakat

A Csorvási Gazdanappal és Kettesfogathajtó Versennyel az Önkormányzat minden év szeptemberében a település jó hírű agrárkultúrája és annak művelői a Csorvási Gazdák előtt kíván tisztelni. Természetesen nemcsak a gazdákat, hanem minden kikapcsolódni vágyó érdeklődőt várnak a szervezők a rendezvényre, amelynek fő látványosságai (póni és nagylovak kategóriában) a kettesfogathajtó verseny, valamint a veterán gépek találkozója, és a hagyományörző csoportok fellépése.

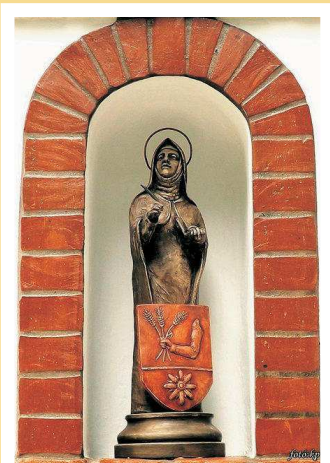

Veterán gépek találkozója

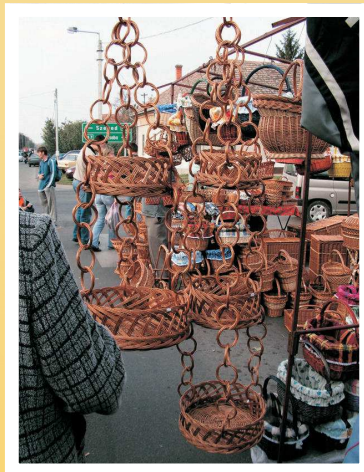

A Csorvási Villő Citerazenekar fellépése

CSORVÁSI BÚCSÚ

A Teréz-napi búcsú névadója

A kosárfonó kínálata

Népi iparművész termékei

A Búcsút

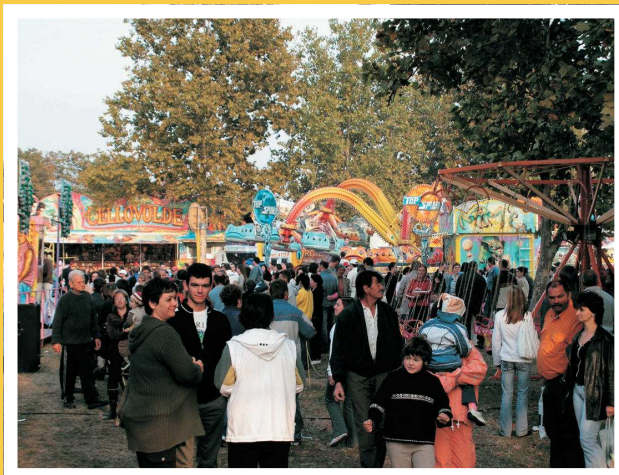
Avilai Szent Teréz napját követő vasárnap rendezi meg Csorvás Városa.

Ekkor a település több utcája és a piactér megtelik árusokkal, akik a legkülönbélebb portékákat kínálják.

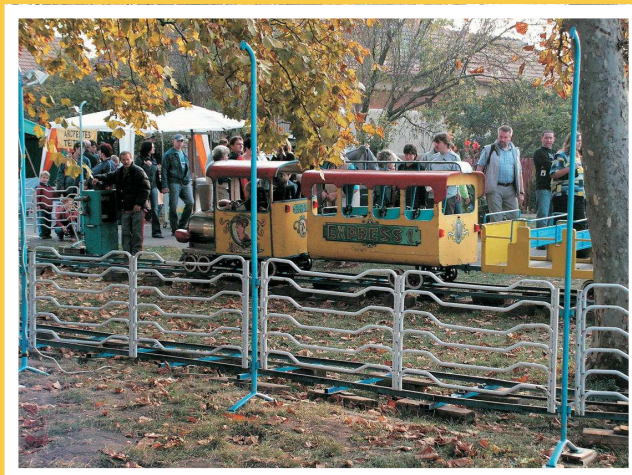
A gyerekeket körhinta, dodzsem, céllövölde, és kisvasút várja.

A fotográfus standja

Céllövölde

Kisvasút a vásárban

NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZATOK ÉS RENDEZVÉNYEIK

Szereplők a Roma Kultúra Világnapján

Roma fellépő csoport

Vendégek fogadása a Csorvási Szlovák Napon

Csorvás Városában két nemzetiségi önkormányzat működik: a Csorvási Roma Önkormányzat és a Csorvási Szlovák Önkormányzat. A roma közösség minden évben április, vagy május hónapban megrendezi a Roma Kultúra Világnapját, míg a helyi szlovákság évenként, szeptember, vagy október hónapban a Csorvási Szlovák Nap elnevezésű rendezvénnyel várja az érdeklődőket.

Az együttműködés erősítése a szlováksággal

Ünnepi szlovák nyelvű istentisztelet

A város nevezetességei

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

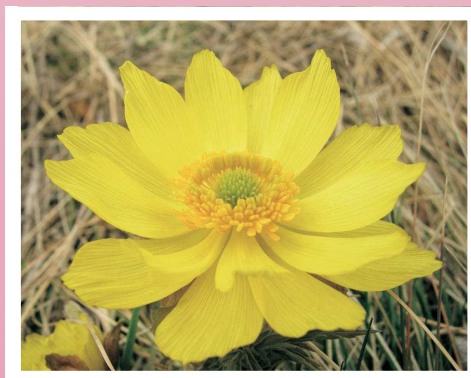
A település kiemelten védett természeti értéke az idősámítás előtti mintegy 8 ezer évvel ezelőtti jégkorszak után kialakult, és azóta eltűnt tajga és erdős sztyepp növényzetének utolsó maradványa a volgamenti hérics (*Adonis vologensis*), melynek mintegy 3000 példányos populációja található meg a település külterületén. Ez a terület a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság fennhatósága alá tartozik. A terület szigorúan védett.

Az Országos Természetvédelmi Hivatal 1971-ben nyilvánította védetté a volgamenti hérics (*Adonis vologensis*) néven ismert növényt. Dr. Tildy Zoltán az Országos Természetvédelmi Hivatal akkori elnöke a védetté nyilvánításról hozott határozatában a következőképpen rendelkezik: „A volgamenti héricset (*Adonis vologensis* Stev.) – mint az Alföld löszpusztai flórájának jégkorszak utáni időből fennmaradt reliktum növényfaját – védetté és természetes termőhelyeit természetvédelmi területté nyilvánítom. A védetté nyilvánítás kiterjed a növényfaj minden egyedére és azok minden fejlődési alakjára.” A határozat indokló része a következőképpen szól: „A volgamenti héricset 1935-ben fedezték fel Csorváson (Herkner Zoltán MÁV főmérnök közreműködésével), mint a magyar flóra tagját.” Előfordulásának részletes feltárását dr. Kiss István főiskolai tanár, a Szegedi Tanárképző Főiskola Növénytan Tanszékének vezetője végezte, javasolta a védetté nyilvánítást és vállalta a védelem tudományos felügyeletét.

Néhány hazai szakkönyvben erdélyi hérics néven szerepel, mert egyidőben feltételezték, hogy a tavaszi hérics és a volgamenti hérics állandósult hibridje, azonban a napjainkban folyó genetikai vizsgálatok kiderítették, hogy a csorvási növény valójában nem hibrid, hanem tiszta volgamenti hérics.

A hérics mellett országos jelentőségű védett terület a közel 1 hektáros Csorvási löszgyep, amely a HUKM 20007-es számú Natura 2000 területnek a részét képezi, mint „Kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési terület”. E különleges természeti érték megőrzése érdekében fontos feladat a meglévő pufferezóna kiszélesítése.

Szintén országos jelentőségű védett – Natura 2000-es – területként van nyilvántartva a Mágocs-ér, melynek minősítése: „Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület.”

A volgamenti hérics virága

A volgamenti hérics

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A Szabadság tér fái

A köztemető faállománya

A hangabarack virágzása

A hangabarack virága

A Forrás-tó (A 47-es főútról közelíthető meg)

A Forrás-tó játszótere természeti környezetben

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

A VÁROSHÁZA ÉPÜLETE

1912-ben község-háza céljára épült köz-épület. A település arculatának egyik meghatározó épülete. Helyi jellegű romantikus stílusjegyekkel díszített homlokzatot alakítottak ki, 5 félköríves és 10 ovális végződésű ablakkal, három méteres szárazkapu bejárattal. Az ovális tetű ablak a község épületeinek egyik jellegzetessége, ma már az új építésű épületeken is megtalálhatók (virágbolt, Művelődési Ház, a volt vendéglő épülete).

RUDOLF-MAJORI KASTÉLY

1925-28 között Gróf Wenckheim Rudolf vadászkastélynak építtette, majd állandó lakója gróf Wenckheim Matild lett. A kétszintes manzárdtetős épület 1945-ig volt a grófnő lakhelye, azóta több funkciója volt. Jelenleg a Csorvási Gazdák Zrt. tulajdonában áll, szálláshelyként hasznosítják.

KÁROLY-MAJORI MAGTÁRÉPÜLET

Az épületet az 1890-es évek körül valószínű, hogy Ybl Miklós tervei alapján építették. Érdekessége, hogy a tetőszerkezetét az egyik legértékesebb fajtából, vörös fenyőből készítették. Befogadóképessége 20 vagon termény. Innen indult az egykori kisvasút. A major tulajdonosa gróf Wenckheim Károly volt, akinek a sírja, az egykori kastély parkjában található. A síremlék 1934-ben készült, Horváth Adorján alkotása, fekete márvány korpusz. (Ő készítette gróf Széchenyi Miklós nagyváradi püspök síremlékét is, amely Orosházán a katolikus templomban található. A két síremlék szinte teljesen egyforma, és egyszerre készült.)

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

ELEKES-MALOM

A 47-es főút belterületi szakasza mellett lévő malomépületet Elekes (Englender) József építette. A telket 1897-ben vásárolta meg. A tulajdonos, a telken lévő kismalmot építette át, és egy év után már üzemelt a gőzmalom. Ez volt a település első komoly ipari üzemé, 240 q/nap kapacitással működött, 14 embernek adott munkát, 120 lóerős gőzgép hajtotta. A háromszintes épület falazata vályog és téglából, alapja terméskő, tetőszerkezete fa, 2 tűzfalal. Alapterülete 494 négyzetméter.

WENCKHEIM-MALOM

A 47-es főút belterületi szakasza mellett lévő másik malomépület 1920–22 között épült, és gróf Wenckheim Matild tulajdonosa volt. Alapterülete 390 m², téglából épült, kétemeletes épület, két tűzfalal. Épületszerkezete hasonló a Rákóczi utcai malomhoz. A darálója diesel-motor meghajtású, melynek üzemanyaga gázolaj volt. Kapacitása 200 q/nap volt.

ARANY JÁNOS ÚTI ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉPÜLETE

1906-ban adták át. Hasonlóan a Városháza épületéhez helyi jellegű romantikus stílusjegyekkel díszített homlokzattal és ovális ablakokkal készült. Ilyen stílusjegyet hordoz magán még az István király úti Óvoda épülete is.

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

A KÖLCSEY UTCA

10. SZÁM ALATTI LAKÓHÁZ

Az 1900-as évek elején készült épület. Báró Dániel Edéné építtette a csorvási csodadoktornak hálából a felgyógyulásáért. Építészeti értéke az utcafrontra nyíló szárazkapus bejárója, csak néhány középületben található ilyen Csorváson.

A BÉKÉSCSABAI UTCA

3. SZÁMÚ LAKÓHÁZ

A szlovák építészeti hagyományokat követő „podsztyenkás” előtornácos ház. Jellemzősége, hogy az utcai szoba előtt is húzódik egy kb. 1 m szélességű, 3 faoszlopon nyugvó előtornác, amit díszesen faragott 1 m magas kerítés választott el az utcától. Hasonló az udvar felőli kiképzés is. Az előtornác és az udvar felőli rész oromdeszkái is faragottak voltak.

MŰVELŐDÉSI HÁZ

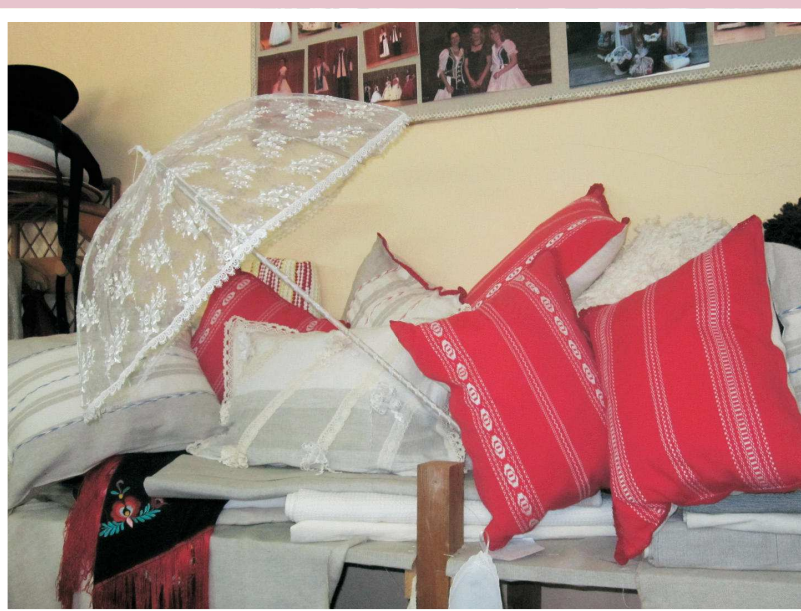
A ma építészeti értékei közül mindenképpen ki kell emelni az új művelődési ház épületét, amely ugyan a múlt században épült (1990.), de már a 21. század építészeti stílusát idézi. Az épületben működik könyvtár, színházterem, iskola és alkalmilag mozi.

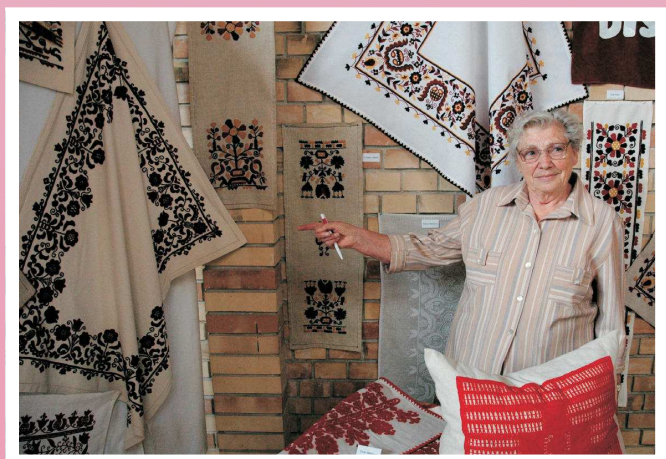
KULTURÁLIS ÉRTÉKEK A TELEPÜLÉSEN

Női ruhák a Hudák-szövőműhelyből

Hagyományos vászonszövésű minták a Hudák-szövőműhelyből

Fejes Ferencné (Péter Éva) és a hímzések

Csorvás gazdag kulturális örökséggel is rendelkezik. E helyi kulturális értékek közül csak néhányat emelnénk ki: a helyi- és megyei értéktárban szereplő Hudák-szövőműhely magyaros motívumokat őrző kézi készítésű ruháit, és szötteseit; a Csorvási Hímzőkör tájlelő hímzéseit; és Csarejs Jánosné naív festő képeit. Érdeemes megnézni ezeket az értékeket is!

Csarejs Jánosné festménye a tollfosztásról

Csarejs Jánosné festménye a kézi aratásról

HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS

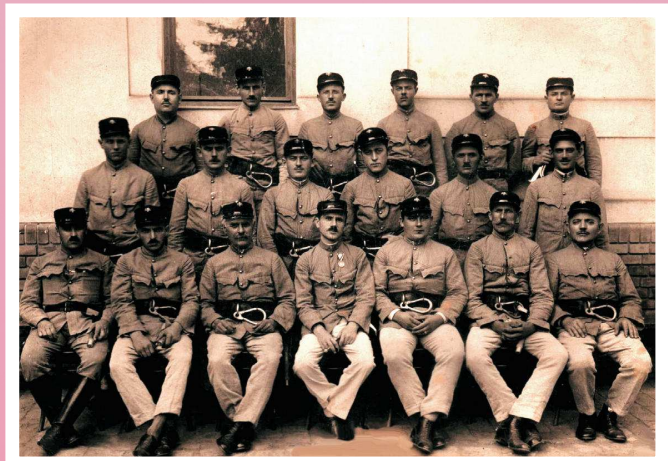

A Csorvási Árpád-kori templom makettje

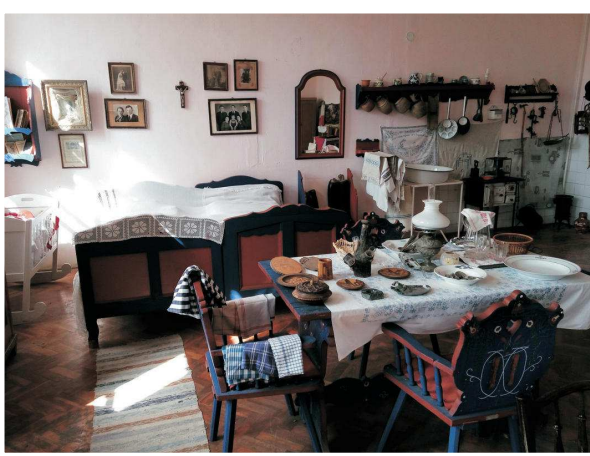

Korabeli osztályterem

A helyi- és megyei értéktárban szereplő Helytörténeti Kiállítás 2009-ben nyitotta meg kapuit az érdeklődők előtt, később az Arany János u. 8. szám alatti épületbe költözött a gyűjteményes anyag. A látogatók állandó és időszakos kiállításokat tekinthetnek meg a település helytörténeti és néprajzi emlékeiből.

Fényképtár: Csorvási Önkéntes Tűzoltó Egyesület 1930.

Szobabelső a kiállításon

Konyharészlet a múltból

CSORVÁSI LÁTNIVALÓK

Stojanovits Szilárd 1848/49-es nemzetőrkapitány szobra (Szabadság tér)

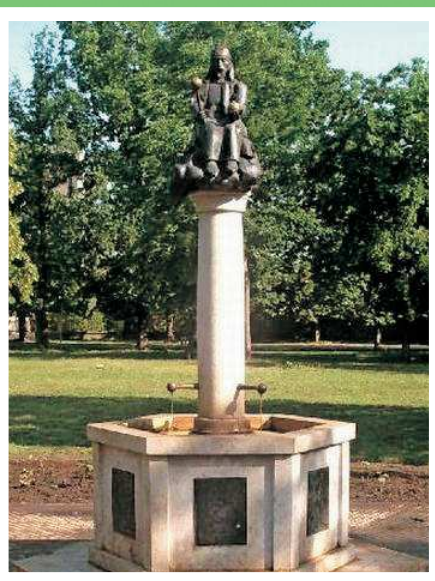
Avilai Szent Teréz szobra (Szabadság tér)

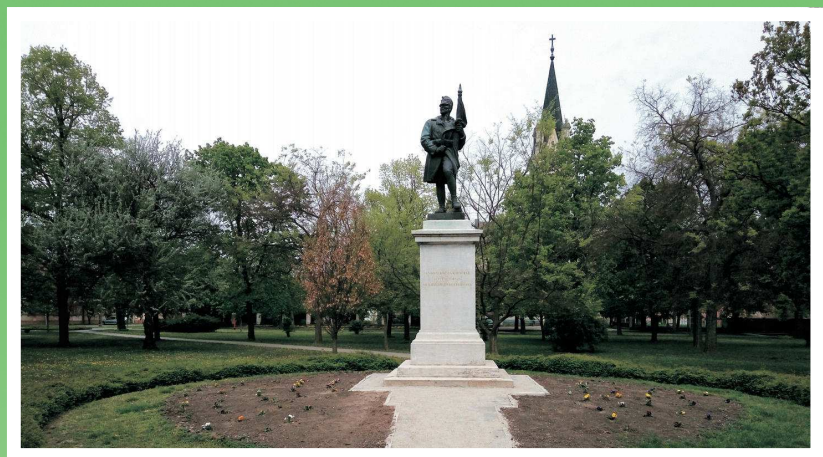
A Csorvási Kisvasút emlékhelye (Bajcsy-Zs. utca)

A Bartók-család síremléke (Emlékpark)

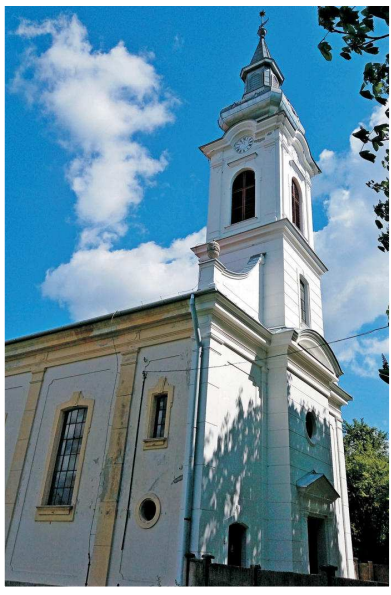

Millenniumi díszkút (Szabadság tér)

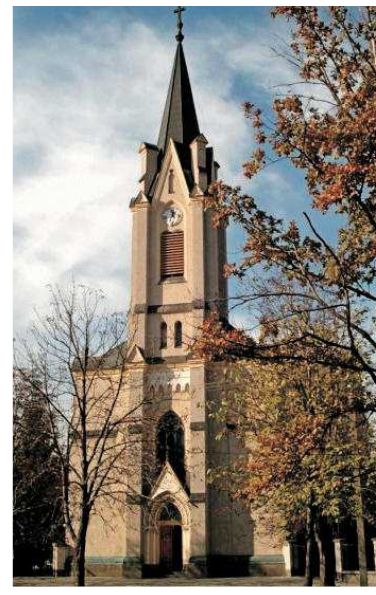

I. világháborús emlékmű (Szabadság tér)

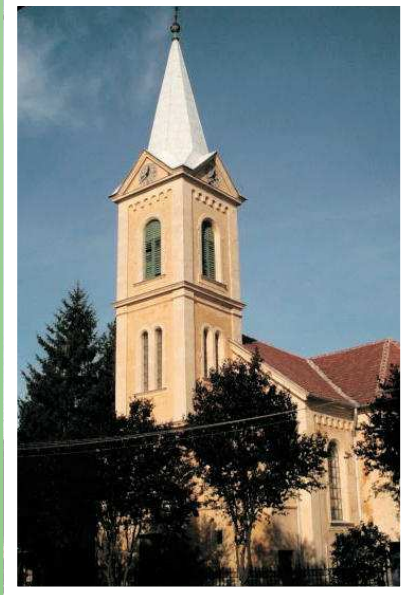
CSORVÁSI LÁTNIVALÓK

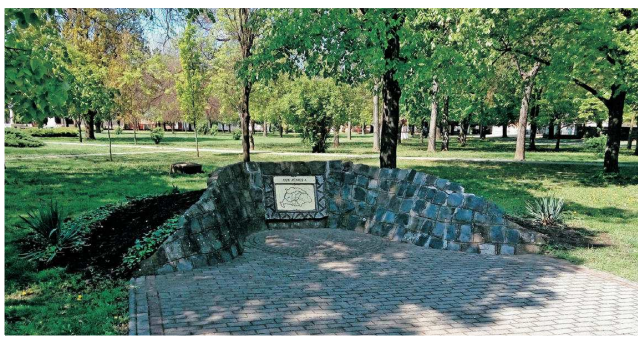
Református templom (Szabadság tér)

Katolikus templom (Szabadság tér)

Evangélikus templom (Szabadság tér)

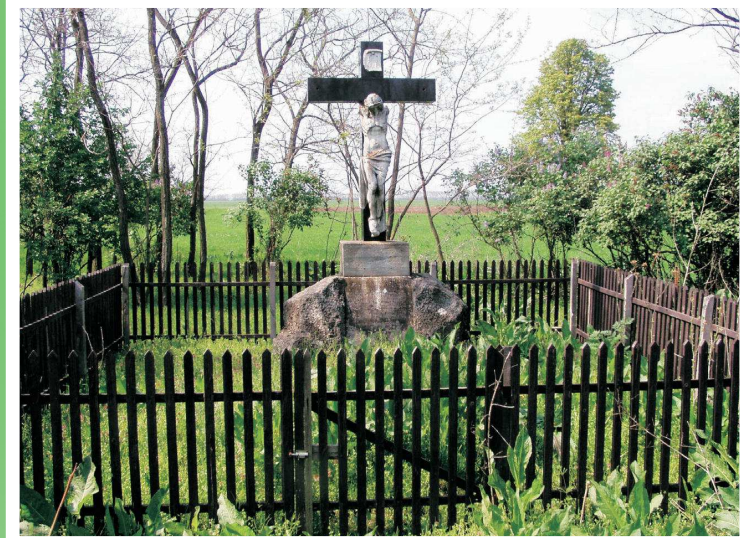
Trianoni emlékmű (Szabadság tér)

Ortodox imaház (Szabadság tér)

II. világháborús emlékmű (Szabadság tér)

Gróf Wenckheim Károly síremléke (Külterület)

Szálláslehetőségek Csorváson

Hérics Szálló és Konferencia Központ

Cím: 5920 Csorvás, Batthyány u. 2/B.
Telefon: 06-66/778-045,
06-30/983-72-65
Internet: www.hericszallo.csorvas.hu

Rudolf-majori Kastély

Cím: Csorvás Külterület,
(A 47-es főútról közelíthető meg.)
Telefon: 06-66/258-019
Internet: www.csksz.hu/cms/kastely

Kukláné Fábián Aranka

Cím: Eszter tanya,
5920 Csorvás, Tanya 182.
Telefon: 06-20/824-82-54
Internet: www.esztertanya.hu

Nagy Andrásné

Cím: 5920 Csorvás, Rákóczi u. 10/1.
Telefon: 06-66/259-601

Szálláslehetőségek Csorváson

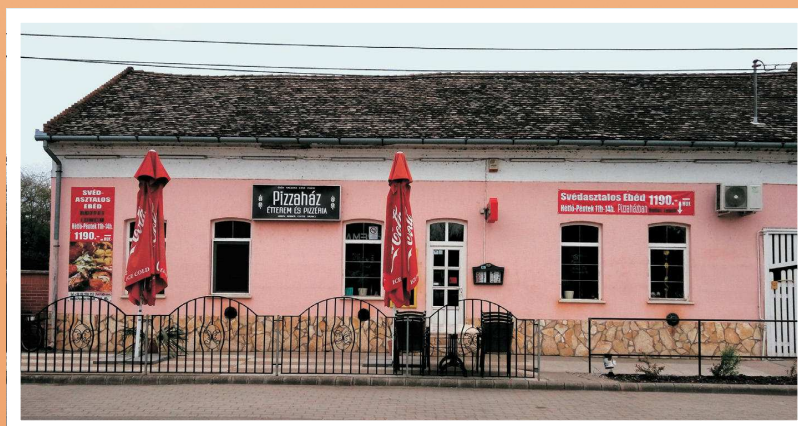
Zarándokszállás

Cím: 5920 Csorvás, István király u. 28.

Telefon: 06-20/776-98-60

Internet: www.csorvaspleb.gportal.hu

Étkezési lehetőségek Csorváson

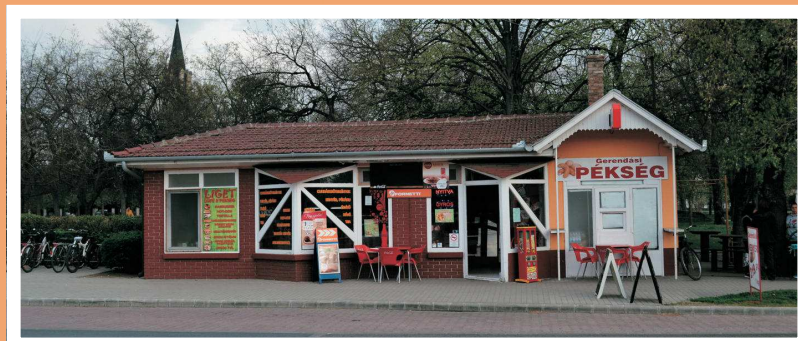
Pizza Ház

Cím: 5920 Csorvás,

Bajcsy-Zsilinszky u. 5.

Telefon: 06-66/258-257

Internet: www.svedasztalos.hu

Liget Büfé és Pékség

Cím: Szabadság tér

(A 47-es főút mellett.)

Telefon: 06-30/578-76-59

Kiadó: Csorvás Város Önkormányzata, 5920 Csorvás, Rákóczi u. 17. • Telefon: 06/66/258-001, Fax: 06/66/258-015

Internet: www.csorvas.hu • E-mail: pmh@csorvas.hu • Felelős kiadó: Baráth Lajos, Csorvás Város polgármestere.

Kivitelezés: Balog Fivérek Kft. • Készült: 1.000 példányban

A szöveg és a képanyag összeállításának munkálatait vezette: Dohányos András, Csorvás Város alpolgármestere.

Csorvás város információs térképe

INFORMATION MAP – INFORMATIONSKARTE

1. Katolikus templom	12. Bartók Béla Városi és Iskolai Könyvtár	22. Hérics Szálló és Konferencia Központ
2. Evangélikus templom	13. István király utcai iskola épülete	23. Fecskeház
3. Református templom	14. Petőfi utcai iskola épülete	24. Postahivatal
4. Ortodox imaház	15. Helytörténeti Kiállítás	25. Gyógyszertár
5. Szent István kút	16. Alapfokú Művészeti Iskola	26. Bank
6. Emlékpark	17. I. sz. Óvoda	27. Bank
7. Polgármesteri Hivatal	18. II. sz. Óvoda és Bölcsőde	28. Vasútállomás
8. Rendőrség	19. Sportcsarnok	29. A Csorvási Kisvasút emlékhelye
9. Egészségház és Fogászati Rendelő	20. Sporttelep	30. Piac tér, vásár
10. Fogászati Rendelő	21. Egyesített Szociális Intézmény	31. Játsszótér
11. Művelődési Ház		